

означає, що «філософське «говоріння» про соціальну реальність повинно відбуватися з урахуванням усіх релевантних теоретичних ресурсів (понять і концептів) – як тих, що склалися раніше, так і сучасних». Такий підхід дає змогу розширити горизонти філософської концептуалізації соціальної реальності, визначити ті її «сингулярні форми» (в термінології М. Фуко), що досі не розглядались» [Ходус 2018, с. 57].

Література:

- 1) Бауман З. Спор о постмодернизме / З. Бауман. – Социологический журнал. – 1994. – № 4. – С. 69-80.
- 2) Бикбов А. Грамматика порядка: Историческая социология понятий, которые меняют нашу реальность / А. Бикбов. – М.: Изд. дом. Высшей школы экономики, 2014. – 432 с.
- 3) Персональность – тема и проблема современной мысли. Персональность. Язык философии в русско-немецком диалоге / под ред. Н. С. Полотникова и А. Хаардта; при участии В. И. Молчанова. – М.: Модест Колеров, 2007. – С. 7-23.
- 4) Фуко М. Воля к истине: по ту сторону знания, власти и сексуальности / пер. с фр., комм. и послесл. С. Табачниковой. – М.: Касталь, 1996. – 448 с.
- 5) Ходус О. В. Феномен приватності: соціально-філософська рефлексія: дис. на здобуття наук. ступеня докт. філос. наук: 09.00. 03 «Соціальна філософія та філософія історії» / Ходус Олена Володимирівна – Дніпро, 2018. – 529 с.

Методологічна основа «гендерної» жіночої історії: концепт «жіночий час»

Валентина Якубіна, к.ф.н.

Київський національний університет імені
Тараса Шевченка (Київ)

Хоч слова «історія» і «філософія» жіночого роду, проте, зовсім не таємниця, що майже весь зміст цих гуманітарних дисциплін – простір чоловічих оповідок, текстів та лінійної темпоральності.

Жіноча історія стала можливою лише в постколоніальні часи (коли з'явилися нові «різні історії»). Хоча, і досі вона не є мейнстрімом, а тому точно потребує філософського осмислення задля швидшого та повноцінного включення в соціально-культурну дійсність України. Цікаво, що американська дослідниця Дж.В. Скотт пов'язує появу жіночої історії з переходом від фемінізму до ґендерних і жіночих студій (70-ті-80-ті роки ХХ століття). Щоправда, така інтерпретація у вигляді зміщення акценту з фемінізму, на думку відомої представниці напряму феміністичної критики Е. Шовалтер, є деполітизацією жіночої історії, адже «ґендер» виглядає доволі нейтральним поєднанням методологічних настанов, а не новою об'єднавчою культурно-феміністською стратегією, якою є запропонована нею ж «ґінокритика». Проте, Дж.В. Скотт вважає, що фемінізм мав важливий вплив на формування напряму жіночої історії, адже, саме ґендерний підхід дає змогу розглянути історію, наче вже на «наступному етапі», у контексті якого йдеться про рівність через поняття «ґендер», котре здобуває нейтралітет щодо статей.

Отже, саме «ґендерна» жіноча історія демонструє те, у який спосіб проявляються людські взаємодії та конфлікти в різноманітних історичних ситуаціях, а саме категорія аналізу «ґендер» дає змогу системно та функціонально підійти до історичної подієвості у її динаміці. Цю думку ґендерної експертки Дж.В. Скотт поділяє й сучасна політична дослідниця феміністського спрямування В. Брайсон, яка не вважає ґендерний підхід аполітичним, адже він сприяє дослідженню інститутів соціального й політичного примусу, котрі є регуляторами нерівного розподілу різноманітних благ у соціумі, класі, етнічній чи статевій групі; влади; престижу.

Концепт «жіночого часу» резонує з лінійною темпоральною культурою. Існує багато спроб реактуалізувати «новий» час через паралелі між циклічністю жіночої фізіології та природних процесів. Така спроба інтерпретації апелює до способу міфологічного бачення, де циклічність проголошується невід'ємною функцією буття. Робота, яка передбачає догляд і турботу, та домашня робота «зациклені» на теперішній і контекстуальній специфіці завдань. Лінійний час, навпаки, символізує трансценденцію, котра тривіалізує особливості кінцевих моментів. Він вимагає виразного відчуження від дійсності, що тягне за собою дематеріалізацію,

абстракцію й розпростореність. Для окремих дослідниць це «відчуження» проявляє себе в принципах «держави соціального інвестування», яка може виявитися менш зацікавленою в сьогодиньньому благополуччі й щасті дітей, аніж в інструментальній меті – появі ідеального громадянина в майбутньому. На противагу лінійному, циклічний час, вочевидь, розглядається, як час репродукції й турботи в приватній сфері й характеризується повторюваністю «тут і тепер», оскільки, хоча колесо часу обертається, однак кардинальних змін не відбувається.

Таким чином, «гендерна» жіноча історія методологічно включає також і проблематику соціально-історичного й культурного конструювання статей у різні історичні періоди, в умовах різних державних політичних курсів і впливів відмінних законодавств. Тобто, йдеться про новий гендерний аналіз історичної дійсності поза звичною історією.

Література:

- 1) Брайсон В. Гендер и политика времени. Феминистская теория и современные дискуссии / Валери Брайсон; [пер. с англ. А. Л. Якубина]. – К.: Центр учебной литературы, 2011. – 248 с.
- 2) Скотт Дж. В. Жіноча історія / Джоан В. Скотт // Нові підходи до історіописання / За ред. Пітера Берка; пер. з англ. – 2-ге вид., випр. – К.: «Ніка-Центр», 2010. – (Серія «Ідеї та історії»; Вип. 5). – С. 61-90.
- 3) Шовалтер Е. Феміністична критика у лущі / Елейн Шовалтер // Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / За ред. М. Зубрицької. – Львів: Літопис, 1996. – С. 510-535.